

Ubrane melodije ob Kamniški Beli #72/100

Struga Kamniške Bele je razen na začetku in na koncu poti povsem suha, saj voda razen ob močnih nalivih teče pod prodnim nanosom in gruščem – Slap Orglice, Bela in Orličje

Tekst: **Andreja Frankovič**

Orglice ali ustna harmonika so »žepno« glasbilo, ki sodi med pihala. Razvilo se je v prvi polovici 19. stoletja (za očeta orglic velja Christian Friedrich Ludwig Buschmann, 1821) in je danes znano po vsem svetu v različnih glasbenih zvrsteh, od bluza, folka, džeza, kantrija, rokenrola do popa in klasične glasbe. Kako je to glasbilo povezano s klanci, se sprašujete?

Takoj vam pojasnim. Kar nerodno mi je priznati, da sem kot najstnica v nekem trenutku »neprištevnosti« prišla na idejo, da so orglice tako rekoč tradicionalno glasbilo v slovenski ljudski in narodno-zabavni glasbi – in jih kupila družini iz Nemčije za darilo v zahvalo, da so me nekaj dni gostili na svojem domu. Spomnim se, da je bila umetelna škatlica, v kateri so bile orglice shranjene, poslikana z rdečimi nageljčki, to pa je bilo verjetno tudi krivo za mojo zmoto. Kakorkoli, obdarovanci so bili orglic veseli.

Če to malo pihalo še zdaleč ni »naše«, pa si upam trditi, da na svetu ni ravno veliko slapov, ki bi dobili ime po njem. V Sloveniji, natančneje v Kamniški Bistrici oziroma v levi, stranski ledeniški dolini hudournika Kamniška Bela, ga imamo. Kar dobro skrit, eleganten

Malce zahtevnejši dostop do slapa Orglice za drobne tačke ni bil nikakršen izziv.

Foto: Shutterstock

Kamniška Bistrica

večstopenjski lepotec je visok približno 40 metrov. Pravijo, da ob večji količini vode ustvarja zvoke, ki spominjajo na igranje orglic. Drugi menijo, da je ime navdihnili zimska, zaledenela podoba slapu. Obstajajo pa še tretji, ki so slap poimenovali Orličje, kar pa ni več povezano z glasbo, ampak z živalmi, s pticami ujedami. V bližnjih skalnih pečinah nad slapom so namreč v preteklosti gnezдили orli. Katera razlaga oziroma ime vam je bolj všeč, se odločite sami; slap se zanj ne spremeni in mu obe imeni čisto lepo pristajata. V precej mokrem poletju sem se nadejala, da bo vode za »igranje orglic« dovolj, in na srečo se nisem zmotila, čeprav je bila struga razen na začetku in na koncu poti povsem suha. To je za Kamniško Belo povsem običajno, saj voda razen ob močnih nalivih teče pod prodnim nanosom in gruščem.

K obisku slapu v senčni dolini so nas zvabili predvsem pasji seniori: primerna dolžina (dobrih 7 km za celoten krog) in nezahtevnost klanca, njegov nežni naklon, majhna višinska razlika (250 m), senca, možnost osvežitve v vodi ob poti in manjša obljudenost. Odlična letina gozdnih jagod je bila nepredviden, a zelo okusen in omamno dišeč dodatek, ki je naše pohajkovanje precej podaljšal – in polepšal! Za dodatne postanke in krožno pot pa so poskrbeli še entuziasti, ki so postavili informativne table in uredili učno naravoslovno in zgodovinsko pot do nekdanje partizanske bolnice Bela.

Pri nekaterih zapisih je objektivnost sicer vprašljiva in jih gre brati z nekoliko zdravorazumske distance, kot smo sicer že vajeni, ko gre za razmišljanja o naši polpretekli zgodovini, pri drugih je morda težje najti rdečo nit, a verjamem, da je namen dober in si

obiskovalci z nekaj osnovnega zgodovinskega predznanja vendarle lahko sestavijo ustrezno zgodbo.

Jagi je, po pričakovanjih, prvi del zanjo povsem nove, neznane poti strumno korakala po gozdni stezi, kot bi imela vsaj pet let manj. Tudi Mijin mladi, veliko manj izkušeni smrček je imel ogromno dela z zanimivimi vonji. Po moji matematično netočni, zgolj subjektivni presoji je prehodila vsaj dvakratno dolžino poti. Takoj ko smo dosegli širši kolovoz, so nas kristalno čisti tolmunčki Kamniške Bele zvalili k strugi. Kako priročno za takojšnjo osvežitev, ki je morala zdržati skoraj do cilja, saj je bila snežno bela struga nekaj sto metrov višje že povsem suha.

Namesto vode so korak upočasnile drobne, aromatične gozdne jagode, nad katerimi se je zmrdovala samo Jagi. Ona vztrajno prisega na beljakovine in se požvižga na zdravilno vrednost svežega jagodičevja. Sladkih rdečih draguljčkov je bilo vsepovsod polno, tako da sem se med nabiranjem spraševala, ali tod res hodi tako malo ljudi, ali so vsi »slepi« (kot moj sopotnik Tomaž) ali pa se jim preprosto ne ljubi sklanjati. Ko iščem gobe, nikoli nimam take sreče ...

Mešani gozd, katerega smreke je pred desetletjem dodobra zdesetkal žledolom, je poleg jagod in malin bogat tudi z ledenišskimi balvani in številnimi skalami, ki so se skotalile v dolino. Ostenja nad njo namreč sestavlja skladovit apnenec zanimivih oblik, ki je izredno krušljiv. Poleg starejših skalnih podorov se nama v zgornjem delu doline široko odpre pogled na zelo svež in obsežen podor severne stene Rzenika, ki se je zgodil februarja 2021. »Ojoj, tole je moralo biti zelo glasno,« na glas razmišlja Tomaž.

Medtem ko ob nekdanjem grobu mladega ameriškega pilota Otta Hindsa iz Kolorada na eni od tabel prebiram njegovo zgodbo (poškodovan se je pri strmoglavljenju zavezniškega bombnika boeing fortress B-17, imenovanega tudi leteča trdnjava, na Mali planini konec maja 1944, umrl pa za posledicami teh poškodb v partizanski bolnišnici Bela šest tednov pozneje), v mislih nehote primerjam jakost hrupa enega in drugega dogodka. Kateri bi lahko bil močnejši, obsežen skalni podor ali strmoglavljenje bombnika? Tu v dolini, kjer je bil Hinds pokopan, je prava oaza miru ... do trenutka, ko se na stezi le kakšna dva metra stran od mene nenadoma pojavi drobna rjava ptičarka. Takoj za njo po klancu prihiti njen skrbnik, ki med pripenjanjem pojasni, da je 10-letna pasja gospa bolj kot nad sklepanjem prijateljstev s svojo vrsto navdušena nad človeškim crkljanjem. Mii po prijaznem povabilu k igri že po krogu ali dveh kratko pojasni, da ji ni do tega, in pristopi k meni, češ, raje me ti malo pobožaj. Ko se z mimoidočima razidemo, nadaljujemo še nekaj sto metrov navzgor do mesta, kjer je dve leti, od pomladi 1943 do konca 2. svetovne vojne 1945, delovala partizanska bolnica s skrivnima imenoma Pod skalami ali Nad Kopišami. Danes nanjo spominja obeležje na skali in nekaj ostankov nekdanjih objektov: lesene barake z ambulanto in spalnico z 20 posteljami za ranjence, kuhinje s podzemnim skladiščem in treh obrambnih položajev. Urejene klopce kar vabijo k posedanju v tišini, a še Jagi si ne vzame časa za počitek. Ona vode gotovo ne sliši, saj je skoraj povsem gluha, midva pa veva, da so Orglice že precej blizu. (Še bližje, le nekaj deset metrov za »bolnico«, je tudi slap Bela, ki pa je ob našem obisku

Jagi uživa v osvežitvi v tolmunu pod slapom, do koder pripelje udobna steza. Malce je zaskrbljena, kam sva izginili z Mio ...

Koriti soteske Veliki in Mali Predaselj prideta na vrsto kdaj drugič.

premogel komaj kaj vode.) Ko še enkrat prečkamo strugo, se kmalu znajdemo pri tolmunu pod slapom. Jagi olajšano zakoraka vanj, Mia skrbno pazi, da si ne bi zmočila kaj več kot samo šapice. Vodna melodija Orglic se tu odlično sliši, vidi pa ne, za to se je treba še malce potruditi. Z Mio se najprej odpraviva malce nazaj in po gozdni stezi navzgor, misleč, da bova prišli bližje, kar pa se izkaže za zmoto. Vrneva se k Tomažu in Jagi, ki naju čakata ob vodi, in se »podviga« lotiva na drugi strani struge. Tokrat uspešno. Nekaj malce bolj nerodnih mest višje, ko po ponovnem prečkanju struge poku-kava okrog vogala, od koder prihaja odmev človeških glasov, ga zagledava ... pod njim pa pogumna kopalca, ki se ravno pripravljata na odhod. Mene zmrazi že ob sami misli na ledeno kopel, a jima vseeno verjamem, ko ob sestopu navdušeno pripovedujeta, kako prijetno, intenzivno in osvežujoče doživetje je to bilo. Mogoče se opogumim kdaj drugič. Čeprav smo se vračali občutno hitreje, po direktni poti in brez nabiralniških postankov, je bilo pozno popoldne občutno prekratko tudi za moj tihi (utopični) plan, da nam morda uspe še sprehod nad globokimi (do 35 metrov) in zelo ozkimi koriti soteske Veliki in Mali Predaselj. A če sta mostička – zagozdeni skali (beseda *predaselj* pomeni naravni most) zdržali toliko let, nas bosta gotovo počakali, da se vrnemo. ■